YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN MÄÄRÄYS (toinen jaosto)
12 päivänä helmikuuta 2003 *

Asiassa C-23/02,

jonka Cour de cassation (Belgia) on saattanut EY 234 artiklan nojalla yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Office national de l'emploi

vastaan

Mohamed Alami

ennakkoratkaisun Rabatissa 27.4.1976 allekirjoitetun ja 26.9.1978 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2211/78 (EYVL L 264, s. 1) yhteisön puolesta hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen yhteistyösopimuksen 41 artiklan tulkinnasta,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Schintgen (esittelevä tuomari) sekä tuomarit V. Skouris ja N. Colneric,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: R. Grass,

ilmoitettuaan ennakkoratkaisua pyytävälle tuomioistuimelle aikovansa ratkaista asian perustellulla määräyksellä työjärjestyksensä 104 artiklan 3 kohdan mukaisesti,

kehotettuaan EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa,

kuultuaan julkisasiamiestä,

on antanut seuraavan

määräyksen

1 Cour de cassation on esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle 6.11.2000 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 31.1.2001, EY 234 artiklan nojalla ennakkoratkaisukysymyksen Rabatissa 27.4.1976 alle-

kirjoitetun ja 26.9.1978 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2211/78 (EYVL L 264, s. 1) yhteisön puolesta hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen yhteistyösopimuksen (jäljempänä sopimus) 41 artiklan tulkinnasta.

2 Tämä kysymys on esitetty Alamin, joka on Marokon kansalainen, ja Office national de l'emploin (Belgian kansallinen työvoimaviranomainen; jäljempänä ONEM) välisessä asiassa, joka koskee sitä, että ONEM on kieltäytynyt myöntämästä Alamille työttömyysetuutta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Sopimus

3 Sopimuksen yhteistyötä työvoima-asioissa koskevan III osaston 41 artiklassa määrätään seuraavaa:

"1 Jollei seuraavien kohtien määräyksistä muuta johdu, työntekijät, jotka ovat Marokon kansalaisia, ja heidän kanssaan asuvat perheenjäsenet saavat sosiaaliturvan alalla hyväkseen järjestelyn, jossa näitä työntekijöitä ei millään tavalla syrjitä sen jäsenvaltion omiin kansalaisiin nähden, jonka alueella he työskentelevät.

2. Näiden työntekijöiden eri jäsenvaltioissa täyttyneet vakuutus-, työskentely- ja asumiskaudet lasketaan yhteen vanhuuden, työkyvyttömyyden tai kuoleman perusteella maksettavien eläkkeiden ja elinkorkojen sekä heidän ja heidän yhteisön alueella asuvien perheenjäsentensä terveydenhuollon osalta.

3. Nämä työntekijät saavat perhe-etuudet yhteisön alueella asuville perheenjäsenilleen.

4. Nämä työntekijät saavat siirtää vapaasti Marokkoon, velkojana olevan jäsenvaltion tai velkojina olevien jäsenvaltioiden lainsäädännön mukaisesti sovellettavaan kurssiin, vanhuuden, kuoleman, työtapaturman tai ammattitaudin sekä työtapaturmasta tai ammattitaudista aiheutuneen työkyvyttömyyden perusteella maksettavat eläkkeet ja elinkorot.

— — "

Kansallinen lainsäädäntö

4 Belgiassa työttömyysturvasta 25.11.1991 tehdyn kuninkaan päätöksen (Moniteur belge 31.12.1991, s. 29888; jäljempänä kuninkaan päätös) 126 pykälän mukaan kyseisen päätöksen 114 pykälässä tarkoitettua työttömyyskorvauksen peruspäivärahaa korotetaan työskentelykausien perusteella vahvistettavalla lisäosalla, jos työtön täyttää tietyt edellytykset.

5 Asianosaisen tulee tällöin olla:

— kokonaan työtön

— tarkastelun kohteena olevan kuukauden viimeiseen päivään mennessä täyttänyt 50 vuotta ja

— työskennellyt 20 vuoden ajan kuninkaan päätöksen 114 pykälän 4 momentissa tarkoitettuna työntekijänä.

6 Työttömyysturvan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 26.11.1991 tehdyn ministerin päätöksen (Moniteur belge 25.1.1992, s. 1593) 70 pykälän 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Kuninkaan päätöksen 114 pykälän 4 momenttia sovellettaessa työntekijänä työskentelyn katsotaan muodostuvan

1 kuninkaan päätöksen 37 pykälässä tarkoitetuista työpäivistä — —

2 niihin rinnastettavista, kuninkaan päätöksen 38 pykälässä tarkoitetuista päivistä lukuun ottamatta päiviä, jolloin henkilö on ollut kokonaan työtön. — — "

7 Kuninkaan päätöksen II osaston, joka on nimeltään työttömyyskorvaus, II luvun, joka käsittelee korvauksen saannin ehtoja, 1 jakson, nimeltään harjoittelu, 3 alajaksossa, jonka otsikko on työpäivät tai niihin rinnastettavat päivät, sijaitsevat mainitun päätöksen 37 § ja 38 §.

8 Kuninkaan päätöksen 37 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"Ulkomailla työskentely otetaan huomioon, jos tämän työn perusteella on suoritettava Belgiassa sosiaaliturvamaksuja, mukaan lukien työttömyysturvamaksut."

9 Kuninkaan päätöksen 38 §:n 2 momentissa säädetään seuraavaa:

"Ne päivät, jolloin työntekijä ei ole kyennyt hoitamaan työtehtäviään ulkomailla tämän pykälän ensimmäisessä momentissa tarkoitetun tilanteen johdosta, otetaan huomioon, mikäli ne katsotaan Belgiassa työpäiviin rinnastettaviksi päiviksi."

10 Kuninkaan päätöksen samassa II osastossa olevan II luvun 3 jakson, nimeltään ulkomaalaiset ja valtiottomat työntekijät, muodostavan 43 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

"Tämän päätöksen 37 §:n 2 momenttia ja 38 §:n 2 momenttia sovelletaan — — ainoastaan kansainvälisen sopimuksen mukaisesti. — — "

Pääasian oikeudenkäynti ja ennakkoratkaisukysymys

11 Asiakirjoista käy ilmi, että Alami on marokkolainen siirtotyöläinen, joka asuu Belgiassa ja saa siellä työttömyyskorvausta.

12 Koska hän on yli 50-vuotias, hän haki kuninkaan päätöksen 126 §:ssä tarkoitettua, työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa.

13 ONEM hylkäsi 12.10.1993 tekemällään päätöksellä Alamin hakemuksen sillä perusteella, että hän ei ollut työskennellyt 20 vuoden ajan kuninkaan päätöksen 114 §:n 4 momentissa tarkoitettuna työntekijänä, kuten kuninkaan päätöksen 126 §:ssä edellytetään. Hän ei ollut työskennellyt Belgiassa näin kauan eikä hänen työskentelyään Ranskassa — siellä myös palkkatyössä — voitu ottaa lainkaan huomioon, koska asiasta ei ole mainitun päätöksen 43 §:n 1 momentissa nimenomaisesti edellytettyä kansainvälistä sopimusta.

14 Alami valitti tästä päätöksestä Tribunal du travail de Liègeen (Belgia).

15 Kyseinen tuomioistuin, joka otti omasta aloitteestaan käsiteltäväksi kysymyksen sopimuksen sovellettavuudesta, hylkäsi kuitenkin Alamin valituksen. Se totesi 25.5.1998 antamassaan tuomiossa, että vakuutus- ja työskentelykausien

yhteenlaskemista työttömyyden osalta ei edellytetä sopimuksen 41 artiklan 2 kohdassa eikä syrjintäkieltoa sosiaaliturvan alalla koskevassa saman artiklan 1 kohdassa.

16 Alami haki muutosta Cour du travail de Liègessä (Belgia), joka 19.11.1999 antamallaan tuomiolla muutti ensimmäisen oikeusasteen tuomiota ja totesi, että sellaisissa tapauksissa, kuten nyt käsiteltävänä oleva tapauskin on, joissa työntekijä vetoaa toisessa jäsenvaltiossa työskenneltyihin kausiin saadakseen Belgiassa työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa, tällainen etuus voidaan myöntää suoraan sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan nojalla, sellaisena kuin yhteisöjen tuomioistuin sen tulkitsi olevan asiassa C-18/90, Kziber, 31.1.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-199, Kok. Ep. XI, s. I-9). Tosin sopimuksen 41 artiklan 2 kohta ei tähtää eri valtioissa täyttyneiden vakuutus- tai työskentelykausien yhteenlaskemiseen työttömyysetuuksien osalta, mutta mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettu sosiaaliturvaa koskeva syrjintäkielto johti tässä tapauksessa siihen, että Alamin toisessa jäsenvaltiossa työskentelemät kaudet otettiin huomioon — riippumatta siitä, oliko asiasta olemassa tätä tarkoittavaa kansainvälistä sopimusta — siten, että hänelle voitiin myöntää työskentelykausien perusteella vahvistettava työttömyyskorvauksen lisäosa samoilla perusteilla kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisille.

17 Tätä tuomiota vastaan tekemässään muutoksenhakemuksessa ONEM painotti sitä, että kuninkaan päätöksen 43 §:n 1 momentin mukaan työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa ei voida myöntää ulkomaiselle työntekijälle, paitsi jos kansainvälinen sopimus sitä edellyttää. Näin ei siis ollut, koska sopimuksen 41 artiklan 2 kohdassa ei edellytetä eri jäsenvaltioissa tehtyjen työsuoritusten yhteenlaskemista työttömyysetuuksien laskennassa. Koska mainitun artiklan 1 kohdassa todetaan, että sitä sovelletaan, "jollei seuraavien kohtien määräyksistä muuta johdu" ja koska tämä tarkoittaa, että mainitun 1 kohdan kohteena olevaa syrjintäkieltoa sovelletaan ainoastaan saman artiklan 2 kohdassa ja sitä seuraavissa kohdissa asetettujen edellytysten mukaisesti, tästä seuraa, että sitä kieltoa, joka kieltää syrjimästä marokkolaisia työn-

tekijöitä sen jäsenvaltion omiin kansalaisiin nähden, jonka alueella he työskentelevät, ei sovelleta työttömyysetuuksiin. Näin ollen Cour du travail de Liègen tuomio on ONEMin mukaan sopimuksen 41 artiklan vastainen.

18 Cour de cassation on näin ollen päättänyt lykätä asian käsittelyä ja pyytää yhteisöjen tuomioistuimelta ennakkoratkaisua seuraavaan kysymykseen:

"Onko — — sopimuksen vastaista, että jäsenvaltio ottaa työntekijän, joka on Marokon kansalainen, osalta huomioon vain ne kaudet, jotka hän on työskennellyt työntekijänä tämän jäsenvaltion alueella, määritellessään, voidaanko hänelle maksettavaa työttömyyskorvauksen peruspäivärahaa korottaa työskentelykausien perusteella vahvistettavalla lisäosalla?"

Ennakkoratkaisukysymys

19 Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin haluaa tällä kysymyksellään tietää, onko sopimuksen 41 artiklan 1 kohtaa tulkittava niin, että se estää vastaanottavaa jäsenvaltiota epäämästä työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa marokkolaiselle työntekijälle ainoastaan sillä perusteella, että mikään kansainvälinen sopimus ei edellytä toisessa jäsenvaltiossa täyttyneiden työskentelykausien huomioon ottamista, kun vastaavaa ehtoa ei sovelleta vastaanottavan valtion omiin kansalaisiin.

20 Koska yhteisöjen tuomioistuin katsoi, että kysymykseen annettava vastaus on selvästi johdettavissa sen omasta oikeuskäytännöstä, se ilmoitti työjärjestyksen 104 artiklan 3 kohdan mukaisesti ennakkoratkaisua pyytäneelle tuomioistuimelle aikovansa ratkaista asian perustellulla määräyksellä ja pyysi EY:n tuomioistuimen perussäännön 20 artiklassa tarkoitettuja osapuolia esittämään mahdolliset asiaa koskevat huomautuksensa.

21 Vain Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus ja komissio esittivät huomautuksia säädetyssä määräajassa. Ne olivat samaa mieltä yhteisöjen tuomioistuimen kanssa siitä, että asia voidaan ratkaista perustellulla määräyksellä.

22 Tähän ennakkoratkaisukysymykseen vastaamiseksi on ensinnäkin todettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimuksen 41 artiklan 1 kohdalla on välitön oikeusvaikutus, joten ne oikeussubjektit, joihin sitä sovelletaan, voivat vedota siihen kansallisissa tuomioistuimissa (ks. em. asia Kziber, tuomion 15—23 kohta; asia C-58/93, Yousfi, tuomio 20.4.1994, Kok. 1994, s. I-1353, 16—19 kohta ja asia C-126/95, Hallouzi-Choho, tuomio 3.10.1996, Kok. 1996, s. I-4807, 19 ja 20 kohta ja vastaavasti asia C-103/94, Krid, tuomio 5.4.1995, Kok. 1995, s. I-719, 21—24 kohta ja asia C-113/97, Babahenini, tuomio 15.1.1998, Kok. 1998, s. I-183, 17 ja 18 kohta; nämä tuomiot on annettu Algerissa 26 päivänä huhtikuuta 1976 allekirjoitetun ja yhteisön puolesta 26 päivänä syyskuuta 1978 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2210/78 (EYVL L 263, s. 1) hyväksytyn, Euroopan talousyhteisön ja Algerian demokraattisen kansantasavallan yhteistyösopimuksen 39 artiklan 1 kohdasta, jolla on sama sanamuoto kuin sopimuksen 41 artiklan 1 kohdalla).

23 Toiseksi on kyse sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan ulottuvuudesta ja, kuten yhteisöjen tuomioistuin on toistuvasti todennut (ks. em. asia Kziber, tuomion 25 kohta, em. asia Yousfi, tuomion 24 kohta ja em. asia Hallouzi-Choho, tuomion 25 kohta ja vastaavasti em. asia Krid, tuomion 32 kohta ja em. asia Babahenini, tuomion 26 kohta), tämän määräyksen sosiaaliturvan käsite on ymmärrettävä samalla tavalla kuin sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta

yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin, itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 2 artiklassa määritelty sosiaaliturvan käsite, sellaisena kuin tämä asetus on muutettuna ja ajan tasalle saatettuna 2 päivänä kesäkuuta 1983 annetulla neuvoston asetuksella (ETY) N:o 2001/83 (EYVL L 230, s. 6, jäljempänä asetus N:o 1408/71).

24 Asetuksen N:o 1408/71 asiallista soveltamisalaa koskevan 4 artiklan 1 kohdassa mainitaan yhtenä sosiaaliturvan alana työttömyysetuudet, ja työskentelykausien perusteella vahvistettava työttömyyskorvauksen lisäosa, josta käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys, on ainoastaan näiden etuuksien erityismuoto (ks. vastaavasti em. asia Kziber, tuomion 25 kohta).

25 Sillä seikalla, että sopimuksen 41 artiklan 2 kohdassa, toisin kuin asetuksessa N:o 1408/71, ei mainita työttömyysetuuksia järjestelmänä, johon sovelletaan vakuutus- tai työskentelykausien yhteenlaskemista koskevaa sääntöä, ei voida katsoa tarkoitettavan sitä, että sopimuspuolet olisivat tarkoittaneet rajata nämä perinteisesti sosiaaliturvan osana pidetyt työttömyysetuudet sopimuksessa tarkoitetun sosiaaliturvan käsitteen ulkopuolelle (ks. vastaavasti em. asia Kziber, tuomion 27 kohta).

26 Näin ollen pääasiassa kyseessä olevan tyyppiset korvaukset kuuluvat sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan aineelliseen soveltamisalaan.

27 Yhteisöjen tuomioistuin on myös jo todennut, että sopimuksen 41 artiklan 1 kohdassa käytetty ilmaisu "työntekijä" tarkoittaa sekä aktiivisia työntekijöitä että niitä, jotka eivät enää ole työmarkkinoilla saavutettuaan vanhuuseläkkeen saamiseen vaadittavan iän tai jouduttuaan jonkin sellaisen tapahtuman uhriksi, joka on oikeuttanut heidät muulla perusteella suoritettavaan sosiaaliturvaetuuteen (ks. erityisesti em. asia Kziber, tuomion 26 kohta).

28 Alami, joka on Marokon kansalainen, on viimeksi työskennellyt Belgiassa, missä hän nyt asuu ja missä hän saa työttömyyskorvausta menetettyään työpaikkansa.

29 Sellainen työntekijä kuuluu sopimuksen 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin työntekijöihin.

30 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sopimuksen 41 artiklan 1 kohdassa vahvistettu periaate, joka koskee kieltoa syrjiä sosiaaliturvan alalla kansalaisuuden perusteella marokkolaisia siirtotyöläisiä ja heidän kanssaan asuvia perheenjäseniä niiden jäsenvaltioiden omiin kansalaisiin nähden, joissa he työskentelevät tai ovat työskennelleet, tarkoittaa, että tässä artiklassa tarkoitettuja henkilöitä on kohdeltava samalla tavalla kuin kyseisten jäsenvaltioiden kansalaisia (ks. erityisesti em. asia Hallouzi-Choho, tuomion 35 kohta).

31 Tämä periaate edellyttää siis, että mainitun sopimusmääräyksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt voivat hakea sosiaaliturvan alaan kuuluvia etuuksia samoilla edellytyksillä kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaiset, eikä sovellettavassa kansallisessa lainsäädännössä voida asettaa tällaisille henkilöille muita tai ankarampia edellytyksiä kuin ne, joita sovelletaan jäsenvaltion omiin kansalaisiin (ks. erityisesti em. asia Hallouzi-Choho, tuomion 36 kohta; em. asia Babahenini, tuomion 29 kohta ja asia C-262/96, Sürül, tuomio 4.5.1999, Kok. 1999, s. I-2685, 97 kohta).

32 Tämän periaatteen vastaisena on siten pidettävä sitä, että sopimuksen 41 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuihin henkilöihin sovelletaan paitsi kyseisen jäsenvaltion kansalaisuutta koskevaa edellytystä, myös muita edellytyksiä, joita ei ole asetettu oman maan kansalaisille (ks. em. asia Hallouzi-Choho, tuomion 37 kohta ja vastaavasti em. asia Babahenini, tuomion 30 kohta).

33 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa on käynyt ilmi, että kansallinen lainsäädäntö, joka koskee tässä tapauksessa kyseessä olevan kaltaista työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa, edellyttää kansainvälisen sopimuksen olemassaoloa ulkomailla työskenneltyjen kausien huomioon ottamiseksi ainoastaan ulkomaalaisilta tai valtiottomilta työntekijöiltä, eikä vastaavaa edellytystä ole asetettu Belgian kansalaisille, jotka ovat tehneet palkkatöitä muussa jäsenvaltiossa kuin Belgian kuningaskunnassa.

34 Näin ollen tällainen kansallinen lainsäädäntö on vastoin sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan sisältämää syrjintäkieltoa, jonka mukaan jäsenvaltio ei saa evätä Marokon kansalaiselta sellaista etuutta kuin työskentelykausien perusteella vahvistettava työttömyyskorvauksen peruspäivärahaa korottava lisäosa, joka kansallisessa lainsäädännössä on tarkoitettu yli 50-vuotiaille työntekijöille, jotka voivat näyttää olleensa palkkatyössä 20 vuotta, koska tämä etuus myönnetään samassa tilanteessa oleville jäsenvaltion kansalaisille.

35 ONEM tuo kuitenkin esiin yhteisöjen tuomioistuimen kannan edellä mainitussa asiassa Kziber annetun tuomion 18 kohdassa, jonka mukaan sopimuksen 41 artiklan 1 kohdassa täsmennetään, että kohdan syrjintäkielto on voimassa ainoastaan, jollei seuraavien kohtien määräyksistä muuta johdu, mikä tarkoittaa sitä, että vakuutus-, työskentely- tai asumiskausien yhteenlaskemisen, perheetuuksien myöntämisen sekä eläkkeiden ja elinkorkojen Marokkoon siirtämisen osalta kyseistä syrjintäkieltoa sovelletaan ainoastaan mainitun 41 artiklan 2, 3 ja 4 kohdassa vahvistetuin edellytyksin. Yhteenlaskemista koskevat rajoitukset löytyvät ONEMin mukaan tämän artiklan 2 kohdasta, jonka mukaan vakuutus-, työskentely- ja asumiskaudet lasketaan yhteen vain eläkkeiden ja elinkorkojen sekä terveydenhuollon osalta; sitä vastoin mainittu määräys ei edellytä yhteenlaskua työttömyysetuuksien osalta. ONEM päättelee tästä, että marokkolaisten työntekijöiden syrjintäkielto ei ulotu työttömyyskorvauksiin.

36 Tätä väitettä ei kuitenkaan voida hyväksyä.

37 Aluksi on todettava, että edellä mainitussa asiassa Kziber annetun tuomion 18 kohta, johon ONEM perustaa väitteensä, koskee sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan välitöntä oikeusvaikutusta ja että yhteisöjen tuomioistuin on nimenomaan todennut mainitun tuomion samassa kohdassa, että määräykseen sisältyvän varauksen ei kuitenkaan voida tulkita poistavan syrjintäkiellolta sen ehdotonta luonnetta kaikkien muiden sosiaaliturvan alaan liittyvien kysymysten osalta lukuun ottamatta 2, 3 ja 4 kohdan tarkoittamia poikkeuksia.

38 Kuten edellä 33 ja 34 kohdassa todetaan, käsiteltävänä olevassa asiassa ei kuitenkaan ole kyse eri jäsenvaltioissa työskenneltyjen ajanjaksojen yhteenlaskun teknisistä vaikeuksista, vaan ainoastaan 41 artiklan 1 kohdassa ilmaistun kansalaisuuteen perustuvan syrjinnän kiellon soveltamisesta siten, että Alami voi saada vastaanottavassa jäsenvaltiossa sosiaaliturvaetuuden samoin edellytyksin kuin vastaanottavan jäsenvaltion kansalaiset (ks. vastaavasti em. asia Sürül, tuomion 55 kohta). Mainittu periaate edellyttää yksinkertaisesti sitä, että sopimuksen soveltamisalaan kuuluvat henkilöt rinnastetaan vastaanottavan jäsenvaltion kansalaisiin.

39 On myös huomattava, että ONEMin suosittelema tulkinta ei ole ainoastaan edellä olevien 25 ja 26 kohdan vastainen — niissä lausuttu ilmenee suoraan em. asiassa Kziber annetun tuomion 26 kohdasta, jonka mukaan työttömyysetuudet kuuluvat sopimuksen 41 artiklan 1 kohdan aineelliseen soveltamisalaan — vaan sen lisäksi se olisi omiaan poissulkemaan samalta määräykseltä olennaisen osan sen tehokkaasta vaikutuksesta.

40 Lopuksi on syytä huomauttaa, että edellä mainittu asia Kziber on kaikin tavoin rinnastettavissa nyt Cour de cassationissa käsiteltävänä olevaan asiaan.

Molemmissa tapauksissa on toisaalta kyse työttömyyskorvauksista ja toisaalta siitä, että belgialaisissa asiaa koskevissa säädöksissä säädetään, että ulkomaalaiset ja valtiottomat työntekijät eivät saa mainittuja korvauksia muuten kuin kansainvälisen sopimuksen rajoissa, kun taas vastaavaa ehtoa ei sovelleta Belgian kansalaisiin. Tästä seuraa, että yhteisöjen tuomioistuimen edellä mainitussa asiassa Kziber omaksumaa ratkaisua on sovellettava vastaavasti nyt käsiteltävänä olevaan asiaan.

41 Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen esitettyyn kysymykseen on vastattava siten, että sopimuksen 41 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että se estää vastaanottavaa jäsenvaltiota epäämästä työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa marokkolaiselle työntekijälle ainoastaan sillä perusteella, että mikään kansainvälinen sopimus ei edellytä toisessa jäsenvaltiossa täyttyneiden työskentelykausien huomioon ottamista, kun vastaavaa ehtoa ei sovelleta vastaanottavan valtion omiin kansalaisiin.

Oikeudenkäyntikulut

42 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle sekä komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on ratkaissut Cour de cassationin 6.11.2000 tekemällään päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Rabatissa 27.4.1976 allekirjoitetun ja 26.9.1978 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2211/78 yhteisön puolesta hyväksytyn Euroopan talousyhteisön ja Marokon kuningaskunnan välisen yhteistyösopimuksen 41 artiklan 1 kohtaa on tulkittava niin, että se estää vastaanottavaa jäsenvaltiota epäämästä työskentelykausien perusteella vahvistettavaa työttömyyskorvauksen lisäosaa marokkolaiselle työntekijälle ainoastaan sillä perusteella, että mikään kansainvälinen sopimus ei edellytä toisessa jäsenvaltiossa täyttyneiden työskentelykausien huomioon ottamista, kun vastaavaa ehtoa ei sovelleta vastaanottavan valtion omiin kansalaisiin.

Annettiin Luxemburgissa 12 päivänä helmikuuta 2003.

R. Grass

kirjaaja

R. Schintgen

toisen jaoston puheenjohtaja